

Promoveren in de gezondheidszorg

In Nederland vinden jaarlijks zo'n 5.000 promoties plaats, waarvan ongeveer een derde binnen de gezondheidszorg. Het aantal mensen dat bij de tandheelkundeopleidingen promoveert maakt hiervan maar een heel klein deel uit. Het overgrote deel van de proefschriften binnen de gezondheidszorg wordt geschreven door arts-onderzoekers. Het Rathenau Instituut heeft ooit onderzoek gedaan naar de redenen waarom mensen aan een promotieproject beginnen en naar de loopbaan na afronding daarvan. Daaruit bleek dat binnen de geneeskunde het belangrijkste motief voor een promotietraject was toegang te krijgen tot een van de schaarse opleidingsplaatsen tot medisch specialist. In de tandheelkunde lijkt een vergelijkbare ontwikkeling gaande. Bij opleidingen tot mka-chirurg en orthodontist ziet men in toenemende mate dat voorafgaand aan of tijdens de opleiding een promotieonderzoek wordt uitgevoerd.

NIET VERDER IN DE WETENSCHAP

Dat het bemachtigen van een opleidingsplaats het primaire doel is voor veel arts-onderzoekers blijkt uit het feit dat groot deel van hen na ontvangst van hun bul niet verder gaat in de wetenschap. Toch levert een afgerond promotieonderzoek wel iets op, zowel door de afdeling als de betrokken promovendus. Voor de afdeling zit de winst in de publicaties in vakbladen en de uitkering van de zogenoemde promotiebonus van tienduizenden euro's voor een afgerond proefschrift. De arts-onderzoeker verwerft kennis over het opzetten en uitvoeren van onderzoek, wat inzicht geeft hoe de medische kennis tot stand is gekomen die men bij de behandeling van patiënten dagelijks gebruikt. Bovendien leert men tijdens een promotietraject, als het goed is, omgaan met tegenslagen. Ook wordt tijdens het promotietraject een beroep gedaan op eigenschappen als organiseren, nauwgezetheid, goed schriftelijk formuleren en zelfdiscipline. Eigenschappen die ook voor klinici bij de behandeling van patiënten van grote waarde zijn.

MEER SELECTIECRITERIA

Voor iemand die het promotietraject alleen volgt om de opleidingskansen tot medisch-specialist te vergroten zullen de 4 jaar onderzoek vermoedelijk zwaar vallen. Immers, werk moeten verrichten waar je geen of weinig affiniteit mee hebt, is niet gemakkelijk. Bovendien is het de vraag of een afgerond promotietraject en het schrijven van wetenschappelijke publicaties in vooraanstaande tijdschriften wel de juiste criteria zijn om te voorspellen wie een goede dokter zal worden. Want tijdens een promotieonderzoek focust men zich meestal op een beperkt deelgebied, met een

duidelijk afgebakende vraagstelling. Daarentegen wordt de zorg steeds complexer, met een toenemende rol van de patiënt in het behoud van eigen regie in het ziekteproces.

In 2019 deed arts-onderzoeker Fanny Vuik in het vakblad MAGMA van de Maag-Darm-Leverartsen (mdl) een oproep om bij de toelating tot de opleiding mdl-arts ook naar andere competenties te kijken. Volgens haar is op afdelingsniveau een breed scala aan competenties noodzakelijk, die niet verkregen worden als men sollicitanten alleen op wetenschappelijke output beoordeelt. Vuik roept daarom op bij de toelating tot de opleiding voor medisch-specialist ook te selecteren op aantoonbare interesse in patiëntenzorg, ervaring met leidinggeven, communicatieve vaardigheden en/of onderwijscompetenties.

PASSIE

Het lijkt voor de tandheelkunde in de breedte een goede zaak als meer jonge tandartsen kiezen voor een wetenschappelijke carrière, waarvan het promotietraject een eerste stap vormt. Zij dienen dit echter wel te doen vanuit de juiste motieven, waarbij een oprechte wetenschappelijke nieuwsgierigheid essentieel is. Dergelijk gemotiveerde onderzoekers kunnen ervoor zorgen dat het Nederlands Tijdschrift Voor Tandheelkunde u de komende decennia kan blijven informeren over interessante onderzoeksresultaten. Daarnaast moet er binnen de vakgroepen van de tandheelkunde opleidingen ruimte zijn voor jonge tandartsen met talent op andere gebieden, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijsontwikkeling. Gezamenlijk kan men dan bijdragen aan een gemeenschappelijk doel: optimale en wetenschappelijk gefundeerde mondzorg voor iedereen.

dr. Henk S. Brand,
redacteur